

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 183/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED], proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tdo/80/2021 z 24. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa neúplnou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a práva na stíhanie len zo zákonných dôvodov a zákonným spôsobom podľa čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľ žiada zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie.

2. Z neúplnej ústavnej sťažnosti a vyžiadaných príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 1Tk/2/2019 z 9. mája 2019 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3To/91/2019 z 11. septembra 2019 uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, 2 písm. b) a ods. 3 Trestného zákona (ďalej len „TZ“) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) TZ a § 47 ods. 2 TZ a zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. b) a c) TZ s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) a § 140 písm. c) TZ. Sťažovateľ na hlavnom pojednávaní urobil vyhlásenie v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (ďalej len „TP“), že sa cíti byť vinným zo spáchania skutkov, ktoré sa mu kladú

za vinu. Vzhľadom na uvedené bolo na hlavnom pojednávaní vykonané dokazovanie súvisiace s uložením trestu a ochranného opatrenia.

3. Okresný súd, vychádzajúc z odpisu registra trestov, uviedol, že sťažovateľ bol 9-krát súdne trestaný pre rôznorodú a aj obdobnú násilnú trestnú činnosť so sexuálnym motívom. Skutkov, ktoré sa sťažovateľovi kladú za vinu, sa mal dopustiť aj napriek odsúdeniam v minulosti na nepodmienečný trest odňatia slobody pre trestný čin lúpeže, pohlavného zneužívania, ublíženia na zdraví, znásilnenia, čo viedlo k použitiu zásady „trikrát a dost“ podľa § 47 ods. 2 TZ.

4. Sťažovateľovi bol v zmysle uplatnenia tejto zásady uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov a ochranný dohľad v trvaní 3 rokov.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa s odôvodnením, že v zmysle § 257 ods. 5 TP je v prípade vyhlásenia viny možné podať dovolanie iba z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) TP. K uvedenému dôvodu najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ mal možnosť zvoliť si obhajcu, obhajca mu bol ustanovený, bol viackrát vypočutý v prípravnom konaní, čo nevedlo k záveru o zásadnom porušení práva na obhajobu.

6. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) TP najvyšší súd uviedol, že mu prislúcha tento dovolací dôvod aplikovať iba vo vzťahu vo výroku o treste. Najvyšší súd uviedol, že v prípade sťažovateľa boli splnené podmienky na uloženie trestu v zmysle § 47 ods. 2 TZ. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že predošlých trestných činov, za ktoré bol odsúdený, sa mal dopustiť pred účinnosťou nového TZ, a rovnako bol presvedčený, že tieto odsúdenia boli zahladené, najvyšší súd uviedol, že tieto námietky sťažovateľa nemajú žiadnu oporu v TZ. Podľa § 437 ods. 5 TZ na osobu, ktorá pred účinnosťou terajšieho TZ (zákon č. 300/2005 Z. z.) bola odsúdená za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. (predošlý TZ), je možné aplikovať ustanovenie § 47 ods. 2 TZ, ak po účinnosti tohto zákona (zákon č. 300/2005 Z. z.) spáchala ďalší trestný čin taxatívne uvedený v tomto ustanovení. K námietke sťažovateľa o zahladení predošlých odsúdení najvyšší súd poznamenal, že žiadne z predošlých odsúdení nebolo sťažovateľovi zahladené, a podotkol, že zásada uvedená v § 47 ods. 2 TZ nepredpokladá prihliadanie na zahladenie odsúdenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nevzal do úvahy jeho námietky, ktorými dôvodil porušenie svojho práva na obhajobu, potrebu zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Tvrdí, že trestné stíhanie bolo zmanipulované a nebolo s ním zaobchádzané, ako malo byť, a nebol mu dostatočne vysvetlený účel trestného konania.

8. Súd sa mali uvedeného porušenia dopustiť jeho nevypočutím, neumožnením sa mu riadne vyjadriť, vyvolaním omylu, že pri priznaní mu bude uložený nižší trest, a to pod nátlakom hrozby doživotného trestu, nevykonaním všetkých dôkazov svedčiacich v jeho prospech a celkovým nespravodlivým súdnym procesom. Namieta prísnosť uloženého trestu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

10. Ústavný súd konštatuje, že uloženie trestu, ktorý zohľadňuje nebezpečnosť páchateľa vyplývajúcu z jeho recidívneho správania, je otázkou súvisiacou s funkciou trestov, konkrétne s funkciou trestnej represie, ktorá zabezpečuje ochranu spoločnosti pred trestnou činnosťou zabránením páchateľovi páchať ďalšie trestné činy jeho izoláciou vo výkone trestu odňatia slobody. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) túto funkciu uznáva a v tejto línii konštatuje, že jednou zo základných funkcií trestu odňatia slobody je ochrana spoločnosti, napríklad tým, že zabraňuje odsúdenému recidívu. Zároveň ESLP rešpektuje výchovné pôsobenie trestu prostredníctvom rôznych foriem reintegrácie páchateľov do spoločnosti (rozsudok z 24. 10. 2002 vo veci Mastromatteo proti Taliansku, sťažnosť č. 37703/97).

11. Zákonodarca prijatím predmetnej právnej úpravy reagoval na situácie, keď páchateľ už dvakrát odsúdený za niektorý z trestných činov uvedených v § 47 ods. 2 TZ sa opätovne dopustil niektorého z tu vymedzených trestných činov, ktoré spadajú do kategórie typovo zvlášť závažných, ktorých objektom sú základné práva a slobody predstavujúce najdôležitejšie hodnoty v demokratickej spoločnosti, ako sú život, zdravie, osobná sloboda a pod., na dôslednú ochranu ktorých vrátane u potencionálnych obetí nesmie žiadny štát riadiaci sa princípmi materiálneho právneho štátu rezignovať. Navyše ide o (kvalifikovanú) recidívu po predchádzajúcom dvojnásobnom odsúdení na nepodmienečný trest odňatia slobody a následnom potrestaní, čo signalizuje, že výchovné pôsobenie predchádzajúcich trestov sa minulo účinkom. Ide teda o okolnosti plne odôvodňujúce zvýšenú mieru ochrany trestnoprávnymi nástrojmi (PL. ÚS 6/09).

12. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení zaoberal námietkami sťažovateľa a uviedol, že nedošlo k podstatnému porušeniu jeho práva na obhajobu, ako ani k pochybeniu pri určovaní výšky trestu.

13. Ústavný súd sa oboznámil s odôvodnením uvedených rozhodnutí a dospel k záveru, že sťažovateľ dobrovoľne vyhlásil, že sa cíti byť vinným zo spáchania skutkov, ktoré sa mu kladú

za vinu, čo viedlo ku koncentrácii dokazovania na hlavnom pojednávaní len vo vzťahu k výroku o uložení trestu a ochranného liečenia.

14. Je potrebné tiež poukázať na skutočnosť, že okresný súd pri ukladaní trestu poukázal aj na výšku trestu pri neaplikovaní predmetnej zásady „trikrát a dost“. Výška trestnej sadzby v prípade sťažovateľa by sa pohybovala v rozmedzí od 15 do 20 rokov, s prihliadnutím na použitie tzv. asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 TZ a s prihliadnutím na poľahčujúce a priťažujúce okolnosti podľa § 36 písm. l) a n) a § 37 písm. f) [zrejme malo byť písm. h)] TZ by bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody vo výške 21 rokov a 8 mesiacov.

15. Rovnako je potrebné podotknúť, že sťažovateľ mal počas trestného konania ustanoveného obhajcu, ktorý ho mohol a mal poučiť o prípadných dôsledkoch vyhlásenia o vine. Neobstojí preto námietka sťažovateľa, že bol uvedený do omylu o miernejšom treste pri priznaní sa k spáchaným skutkom.

16. Najvyšší súd sa dostatočne zaoberal námietkami sťažovateľa, čo viedlo k záveru, že zo strany najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľa, a preto ústavný súd neúplnú ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú. Za takýchto okolností ústavný súd z hľadiska hospodárnosti konania nepristúpil k odstraňovaniu nedostatkov neúplnej ústavnej sťažnosti, pretože konštatované dôvody (zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti) sú spájané so zrejmom bezúspešnosťou uplatneného nároku na ochranu ústavnosti ako prekážkou pre postup smerujúci k úplnému vecnému prieskumu veci (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2022

Peter Straka
predseda senátu